

Mat och identitet

En kvalitativ intervjustudie om mat och den kollektiva identiteten bland svensk-iranier

Ulrika Kjellström

Lunds universitet

Sociologiska institutionen

Avdelningen för socialantropologi

SANK02

Vårtermin 2021

Handledare: Nina Gren

Sammanfattning

Syftet med denna uppsats är att undersöka sambandet mellan mat och skapandet av en kollektiv identitet för svensk-iranier i Sverige. Forskningsfrågorna kretsar kring vad den iranska matkulturen omfattar enligt informanterna, vad den har för betydelse för informanterna, om svensk-iranier känner samhörighet till följd av delad matkultur och om de anser att det är viktigt att föra vidare den iranska matkulturen till yngre generationer och icke-iranier. Underlaget för denna studie är åtta kvalitativa intervjuer av svensk-iranier, varav hälften var födda i Iran och resterande i Sverige. Med hjälp av Vi och Dom-teori, kollektiv identitets-teori och begreppet diaspora tolkades och analyserades informanternas intervjuvar. Svaren från informanterna visade att mat är en bidragande faktor till skapandet och upprätthållandet av en kollektiv identitet för svensk-iranier, men att notera är att de som var födda i Sverige och de som var födda i Iran hade olika perspektiv på den kollektiva identiteten. De Iran-födda känner inte samma behov av svensk-iranska relationer som de svensk-födda som kände en stor samhörighet och attraktion till andra svensk-iranier. Trots detta ansåg alla informanter att den iranska matkulturen var viktigt och värd att föra vidare till vänner och familj, detta visar på en stark kollektiv identitet genom mat.

Nyckelord: socialantropologi, mat, kollektiv identitet, Iran, diaspora

Förord

Jag vill rikta ett stort tack till alla informanter som ställde upp på intervjuer och delade med sig av sin kultur och sina reflektioner och erfarenheter, jag hoppas jag gjort er och den iranska matkulturen rättvisa.

Jag vill även passa på och tacka min handledare Nina Gren för bra stöd och välbehövda peppande ord framåt slutet. Tack!

Innehållsförteckning	sida
1. Inledning	5
Syfte och problemformulering	6
Disposition	6
2. Metod	7
Kvalitativa intervjuer	7
Urval	8
Begränsningar	9
Etiska överväganden	10
Reflexivitet och positionering	12
3. Tidigare forskning	14
Mat och migration	14
Iranska diasporan	16
4. Teori	17
Kollektiv identitet	17
Vi och Dom	18
5. Begrepp	18
Diaspora	18
6. Bakgrund	19
7. Iransk matkultur	20
Efterrätt	22
Tillagning	23
Regioner	24
Gästfrihet kring mat	24
8. Ett förlorat land	26
9. Betydelsen av ett födelseland	28
10. Iranska högtider	32
11. En ljus framtid	35
12. Slutsats	38
13. Bibliografi	41
14. Appendix	44
Bilaga 1 – intervjuguide	

1. Inledning

Next to breathing, eating is perhaps the most essential of all human activities, and one with which much of social life is entwined. It is hoped that more anthropologists will accord food the central place in their ethnographies that it occupies in human existence. (Mintz, Du Bois, 2002:102)

Mat är en konstant närvarande aspekt i människans liv och något som vi rent biologiskt inte kan leva utan, men mat är också så mycket mer än enbart näring. Eftersom mat tar upp en så pass stor del av vår vardag är det också något som kan kopplas till andra erfarenheter och delar av livet. Frågan om *vem* som lagar maten leder till diskussioner om genus och jämställdhet i samhället, frågan om *vad* för mat som lagas leder till exempel till diskussioner om människors migrationsmönster och dess påverkan på matkultur, och frågan om *när* olika maträtter bör ätas leder till frågor om tradition och ritualer. Ofta blir mat något väldigt personligt som formar ens identitet och skapar minnen för livet. Matminnen kan exempelvis vara första utomhusgrillningen för säsongen, en speciell maträtt som görs av en speciell person eller känslan av att testa något nytt när man är ute och reser.

Migration och mat går hand i hand och har sedan länge en stor påverkan på hur maten ser ut inom olika kulturer och länder. Många maträtter som anses vara typisk svenska kan ha sitt ursprung i ett annat land eller göras på ett liknande sätt i en annan del av världen. Kåldolmar, till exempel, anses tillhöra svensk husmanskost men har egentligen kanske sitt ursprung i Turkiet och deras *dolmasi* (National Encyklopedin URL 1). Genom mat skapas också identitet. Dessa kan ofta förstärkas och blir viktigare vid flytt till ett annat land, i syfte att bevara det som man anser vara en stor del av sig och sitt ursprung. Som migrant kan mat bli en trygg punkt i en kontext som annars är väldigt ny och främmande, och mat kan påminna om hemlandet och vara den aspekt som är detsamma när inget annat är det. Att kunna dela en måltid med andra människor gör den upplevelsen ännu bättre, och inte minst kan mat vara en gemensam faktor och föra människor samman oavsett ursprung.

Invandringen i Sverige har sedan 2001 ökat kraftigt fram till år 2016, då invandringen var som högst, men därefter har kurvan stadigt gått neråt (Statistiska Central Byrån URL 2). Iranier som migrantgrupp invandrade till stor del under 1980-talet och idag utgör iranier den femte största gruppen av utrikesfödda i Sverige (Migrationsverket URL 3; Statistiska Central

Byrån URL 4). Fokus för denna uppsats är hur mat är en del av det kollektiva identitetsskapandet för svensk-iranier i Sverige. Sedan länge har mat varit ett stort intresse för mig och något som jag ständigt vill förstå bättre i samband med andra samhällsfenomen och hur mat tar plats i våra liv utöver att ge människor näring. Detta i kombination med ett av de ämnen som jag blivit intresserad av under min kandidat, migration, kom idén för denna uppsats till.

Syfte och problemformulering

Syftet med denna studie är att undersöka hur mat är sammanflätat med människors identitet och hur det påverkar den kollektiva identitetsskapande processen. Jag kommer att undersöka detta genom att utföra åtta kvalitativa intervjuer för att se hur en svensk-iransk kollektiv identitet skapas i koppling till mat.

Den övergripande problemformuleringen är *Hur är mat en del av det kollektiva identitetsskapande för svensk-iranier?*

Mer specifika forskningsfrågor är:

- Vad är iransk matkultur enligt informanterna?
- Vad betyder iransk mat för svensk-iranier?
- Känner svensk-iranier samhörighet till andra svensk-iranier till följd av delad matkultur och i så fall hur?
- Är iransk matkultur något som informanterna tycker är viktigt att föra vidare till nya generationer och icke-iranier?

Disposition

Efter inledningen, som innehåller en introduktion av ämnet med syfte och problemformulering, följer metoden. Inom metod presenteras litteratursökning, valet av kvalitativa intervjuer, dess urval och tillhörande etiska övervägande och begränsningar, och avslutas med en reflektion om reflexivet och positionalitet. Därefter presenteras tidigare forskning och bakgrund kring mat, migration och den iranska diasporan. Efter det kommer teori, som fokuserar på kollektiv identitet och Vi och Dom-teori, samt relevanta begrepp.

Vidare analyseras den insamlade empirin och knyts an till teori och tidigare forskning. Till sist förs en avslutande diskussion som redogör för resultatet.

2. Metod

Den metod som användes för denna studie är kvalitativa intervjuer samt litteraturstudier. Litteratursökning innebär tidigare forskning, artiklar såväl som böcker, som ger en uppfattning kring hur fältet inom migration och mat ser ut och vad för begrepp eller teorier som används för att förstå hur dessa ämnen kan se ut i människors vardag. Sökningar via Google Scholar, Lunds universitets databas och uppsatser på Diva portal har varit de sökmaskiner som har använts i detta syfte. Följande ord användes bland annat i sökandet av information; *anthropolgy, food, migrant, identity, community, second-generation, collective identity, Iran, diaspora*. Genom att studera urvalet av referenser inom litteraturen kunde jag sedan gå vidare och göra ytterligare urval av författare och ämnen. Litteratursökningen ligger bland annat till grund för den forskning som redovisas i avsnittet Tidigare forskning.

Kvalitativa intervjuer

Kvalitativa intervjuer användes för att komplettera den information som litteraturen gav och för att få fram specifik information kring svensk-iranier i Sverige och deras kollektiva identitetsskapande process. Valet av intervju som metod, istället för exempelvis enkät, är för att få mer uttömmande och djupgående svar från informanterna och för att ha möjlighet att ställa mer individualiserade frågor och även följdfrågor (Esaiasson et al, 2017:261).

Intervjuerna var semi-strukturerade, med en intervjuguide på ungefär 25 frågor (se bilaga). De exakta frågorna som användes varierade något beroende på informantens födelseland (Sverige eller Iran) samt vilket språk som användes (svenska eller engelska). Skillnaden mellan de svenska och engelska frågorna var inte stor, men en viss variation förekom. Dessa frågor användes som en mall och kompletterades av relevanta följdfrågor, däremot ställdes vissa frågor inte på grund av att det inte var rätt tillfälle eller av att frågan besvarades av informanten på andra sätt. Intervjuerna skedde antingen digitalt eller vid ett fysiskt möte och alla intervjuerna spelades in på mobilen med informanternas samtycke, för att sedan transkriberas.

Urval

De flesta informanter hittades genom personliga kontakter, min handledare och genom snöbollsurval, samt genom att besöka en persisk restaurang i Lund. Med snöbollsurval menas att informanterna ombeds att hänvisa vidare till andra möjliga informanter som vill ställa upp (Esaiasson et al, 2017:190). Detta underlättade väldigt mycket i sökandet av informanter. Från början var tanken att jag enbart skulle besöka persiska restauranger och därefter använda mig av snöbollsurval. Ett snöbollsurval skedde med hjälp av en personlig kontakt och genom andra som hörde om min uppsats.

Åtta personer intervjuades (se Tabell 1.), boende/uppväxta runt om i Skåne (Helsingborg, Lund och Malmö), med varierade ålder. Hälften av informanterna skulle vara födda i Sverige och andra hälften i Iran. Detta var ett bra val då det blev tydligt under intervjuerna att de svensk-födda hade andra perspektiv och förhållningssätt i jämförelse med de iran-födda, vilket ger en bredd i resultatet. Idén från början var att fokusera på iranska migranter i Malmö men på grund av svårigheter att hitta informanter expanderades det geografiska området till Helsingborg och Lund, och svensk-iranier som är födda i Sverige inkluderades i urvalet.

Åldern på informanterna var inget som användes som urvalskriterier och det stora spannet mellan informanterna, 22 – 48, var ganska väntat då de som är födda utomlands oftare är äldre medan de svenskfödda är yngre.

För att kunna uppnå ett så brett intervjuunderlag som möjligt valdes informanter från båda könen. Målet var att ha jämn representation av vardera kön bland informanterna men på grund av snöbollsurvalet blev det inte så, vilket resulterade i att tre män och fem kvinnor intervjuades. I efterhand visade det sig inte vara nödvändigt att ha en jämn fördelning bland könen då det inte syntes någon skillnad utifrån ett genusperspektiv i intervjuvaren. Man hade kunnat tänka sig att kvinnor uttryckt ett större intresse för matlagning och matkulturen men det stämde inte här. Bland informanterna och de övriga personer de referera till i intervjuerna fanns det både män och kvinnor som lagade mat och vissa kvinnor hade inget intresse alls för mat, genusaspekten blev därmed inte relevant i denna studie.

Alla intervjuer spelades in på min mobil efter att verbalt samtyckte hade getts, både innan och under inspelning. Anledningen till inspelning var för att jag ville kunna fokusera på deras

svar, istället för att fokusera på att föra anteckningar, jag ville också vara säker på att jag fick med allt som sades. Alla informanter är anonyma i denna uppsats och har givits pseudonymer. Efteråt transkriberades alla intervjuer då jag ansåg att det skulle bidra till min förståelse och analys av empirin, även om det var tidskrävande. Vidare valde jag att koda all transkribering, i kategorier som politik, familj/släkt, känslor, identitet och så vidare, för att underlätta analysen ännu mer. Efter examinering raderas inspelningarna men transkriberingen behålls.

Tabell 1.

Namn (Pseudonymer)	Kön	Ålder	Födelseland
Kian	Man	22	Sverige
Samir	Man	49	Iran
Yasmin	Kvinna	23	Sverige
Atoosa	Kvinna	38	Iran
Solmaz	Kvinna	48	Iran
Shadi	Kvinna	24	Sverige
Armin	Man	24	Norge
Mina	Kvinna	43	Iran

Begränsningar

En av begränsningarna var det geografiska området. Ursprungligen var det tänkt att fokus enbart skulle vara på Malmö då det är en multikulturell stad och det faktumet skulle inkluderas i analysen, men i efterhand är det inget som är relevant för studien och inte heller något som den förhåller sig till. Valet föll istället på Skåne som region av praktiska skäl då det var lättare att få till intervjuer. I mån av tid hade det varit givande att intervjua svensk-iranier runtom i landet, eller att fokusera på ett området i Sverige många svensk-iranier bor.

Vid mötet med en av informanterna blev det tydligt att det fanns en språkbarriär mellan oss, hans svenska var inte flytande och engelska begränsad. Detta kan i sin tur ha lett till

missförstånd från bådas sidor, även om jag försökte formulera frågorna på ett icke-akademiskt sätt. Exempelvis i frågan om han tycker det är viktigt att hålla kontakt med sin iranska bakgrund, förstod han inte vad jag menade med bakgrund. Till följd av detta kanske inte hans verklighet och tankar reflekterades till fullo i svaren han gav. Trots detta valde jag att inkludera hans svar då jag ansåg att vissa delar fortfarande var värdefulla och givande för studiens resultat.

En aspekt som jag inte tog hänsyn till är klass eller utbildning, det var inte förrän efter alla intervjuer som jag förstod den att iranska diasporan i Sverige är väldigt välutbildad och insåg att det kanske hade varit betydande att få med den aspekten. Under alla intervjuer utom med en informant kom utbildning på tal. Klass och utbildning var ingen faktor i urvalet men fortfarande något som kan komma att påverka deras förhållningsätt till mat.

Att alla mina informanter kände sig iranier var något jag tog för givet, men det blev tydligt i efterhand att så var inte fallet. Vid frågan om ifall det var viktigt att hålla kontakt med hennes iranska bakgrund, nämnde Atoosa att hon inte identifierar sig som iranier. Jag valde att behålla hennes intervjusvar likväl, hon kanske inte identifierar sig som iranier men hon är född och uppvuxen i Iran och har en koppling till landet som jag anser är värdefullt till studien ändå. För övrigt var en informant född i Norge, och inte Sverige, men eftersom han flyttade till Sverige vid en väldigt ung ålder och anser sig själv vara svensk valde jag att behålla hans intervjusvar också.

Etiska överväganden

Det fanns flera etiska frågor att ta ställning till i samband med intervjuerna. Ett av de etiska övervägandena var ifall intervjuerna skulle hållas digitalt eller inte, med tanke på den pågående Covid-19 pandemin. Då jag anser att intervjuer blir bättre och lättare att utföra när man träffas, valde jag att alltid först föreslå ett personligt möte, samtidigt som jag var tydlig med att det gick bra att intervjuas digitalt också och att det var upp till informanten i fråga. Om intervjun skedde via ett personligt möte fick informanten även själv bestämma plats. Exempelvis skedde en intervju utomhus som en kompromiss, för att ses under mer skyddade omständigheter med tanke på pandemin. Däremot ansåg jag fortfarande att det var viktigt att se personen, även om det var digitalt, då man får en bättre förståelse för vad informanten säger eller känner genom att se deras kroppsspråk och ansiktsuttryck. Efter att alla intervjuer

avslutats, däribland tre personliga möten och fem digitala möten, så kan jag ändå konstatera att det fungerade väldigt bra med digitala intervjuer. En fördel jag upplevde med digitala intervjuer var att det var lättare att vara tyst och låta personen prata jämfört med personliga möten. Digitalt kan ett bekräftande *mm* eller *aaa* vara ett störningsmoment för informanten, då ljudet är lite fördröjt jämfört med ett personligt möte. Trots detta var det vid båda typer av intervjuformat stundvis stelt när jag försökte vara tyst och låta personen prata vidare. Dock står jag fast vid att samtalet blir mycket mer levande av att se varandra, även om det var via skärm.

Ett annat etiskt övervägande var anonymiteten av informanterna, eftersom ämnet i sig för denna studie är kanske inte så avslöjande men vissa svar var ändå känsliga, och berörde personliga förhållanden, därmed togs beslutet att hålla informanterna anonyma. För att garantera att informanterna ville vara så öppna som möjligt är anonymitet ett bra val (Davies, 2008:59). Vid presentationen av informanterna (se Tabell 1.) inkluderade jag deras pseudonymer, kön, ålder och födelseland, men deras bostadsort blev utelämnad då jag ansåg att det riskerar deras anonymitet. Alla citat är på svenska, eller översatta från engelska, detta är också för att hålla informanterna anonyma.

Begreppet som används för att benämna informanterna är *svensk-iranier*, som känns lite klumpigt att använda samtidigt som jag anser att det är det bästa alternativet för att belysa informanternas komplexa identitet. När intervjuerna började var detta begrepp inte helt klart utan det var inte förrän mot slutet det bestämdes. De informanter vars intervjuer inte genomförts ännu frågades i början av intervjun om de kunde ställa sig bakom begreppet *svensk-iranier*. De informanterna som redan intervjuats kontaktades på andra sätt, till exempel via sms eller träff, för att få deras godkännande att använda begreppet. Alla informanterna kände att begreppet var något de kunde relatera till, men en informant informerade mig om att hon föredrog *svenskar med persiskt ursprung* då hon ansåg att begreppet *svensk-iranier* är slang. Anledningen till att jag valde att använda mig av det begreppet ändå var för att inte alla av informanterna var persiska, men alla hade ursprung och koppling till Iran. För att underlätta skrivandet är det bättre att använda ett begrepp som *svensk-iranier* än flera ord som ”svenskar med persiskt ursprung”.

Reflexivitet och positionering

Vid intervjuer är det viktigt att vara medveten om *intervjuareffekter* (Esaïsson et al, 2017:243), hur man som intervjuare kan påverka informanten. Det faktum att jag är vit och svensk-född kan min position ha påverkat, kanske främst de iran-födda informanterna genom att inte vilja utveckla sina svar helt för antagandet att jag inte skulle förstå ändå. Samtidigt upplevde jag att de iran-födda informanter eller alla informanter tyckte det var roligt att berätta om sina liv och den iranska kultur och att det var något de gärna delar med sig av, även om jag personligen inte kan relatera till mycket av det de pratar om.

Alla de svenskfödda var i min ålder och majoriteten studenter själva, detta tror jag hade en positiv effekt av att intervjun mindre formell och gjorde att de kunde slappna av och öppna upp sig mer än med en annan intervjuare. Som student, och intervjuare generellt, vill jag gärna att alla informanter ska svara så utförligt som möjligt, något som en av informanterna förstod. Hon har själv en akademisk bakgrund och sa mot slutet att hon försökte ge mig bra svar, vilket jag var väldigt tacksam för men det är också viktigt att svaren inte blir framtvingade eller att hon kände sig stressad att ”presteras”.

I mötet med en informant, vars restaurang jag besökte, kan det uppfattats som obekvämt att bli tillfrågad om en intervju på sin arbetsplats under arbetstid. I början frågade jag om jag skulle komma tillbaka vid en annan tidpunkt ifall det inte passade, men de hade precis öppnat och det kom endast en kund under den tid jag var där. Jag försökte visa min tacksamhet och förståelse för att han tog sig tiden att ställa upp på en intervju.

Två av informanterna var personliga kontakter, något som jag behövde komma ihåg under intervjuens gång. Detta kunde resultera i att jag gör undermedvetna antaganden om informanten, men jag försökte åtgärda detta genom att bekräfta i stunden att jag redan visste den informationen jag frågade efter, men bad hen att utveckla eller svara på frågan ändå. Vid ett annat intervjutillfälle, där jag intervjuade en person som har en nära relation till en av de andra informanter, använde jag samma taktik, att bekräfta att jag redan visste det men att jag ändå ville höra det från deras egna perspektiv.

Den främsta lärdomen som jag har från denna studie är att vara noga med att läsa på ämnet innan man börjar med själva arbetet, innan denna uppsats hade jag väldigt lite kunskap om

Iran och den iranska diasporan till skillnad från nu, och det tror jag har påverkat mitt arbete. När jag läser tillbaka på transkriberingen inser jag att jag ibland gjort antaganden eller inte ställt en följdfråga för jag inte insett betydelse av något.

Den politiska situationen är ett av de främsta ämnen som jag saknade kunskap om och det var något som påverkade informanterna och deras svar. Naivt nog hade jag inte tänkt så mycket på politiken men i efterhand förstod jag att det är en väldigt stor komponent i deras liv och det är något jag borde förberett bättre. Ett av de antaganden som gjordes var att alla informanter har besökt Iran åtminstone en gång i sitt liv. Detta stämde inte alls, ofta till följd av den iranska revolutionen och det politiska tillståndet i dagsläget. Detta kom på tal redan i första intervjun och därefter kunde intervjufrågorna anpassas, men där och då ställdes inte någon mer specifik följdfråga till varför informanten inte besökt Iran eller varför informantens familjemedlem inte gjort det.

Ytterligare en okunskap jag hade var kring islam. Khosravi beskriver i *A fragmented diaspora: Iranians in Sweden*, svensk-iranier som inte bara sekulära utan ibland även islamofobiska (2018). Till följd av 1980-talets inrättning av ett islamistiskt statskick och den revolution som föregick (National Encyklopedin URL 5), är det förståeligt att flera iranier uttrycker en negativ inställning till islam. Flera av informanterna uppgav dock att de firar eller har firat slutet på Ramadan, även om de inte fastat och trots att de inte är troende. En av informanterna, vars familj gjorde firade slutet av Ramadan uppgav att hans pappa hade en negativ inställning gentemot islam. Komplexiteten kring att ta avstånd från islam men samtidigt ta del av den muslimsk kultur är en intressant fråga. Är det till följd av att den iranska kulturen och muslimska kulturen är så pass sammanvävd eller finns det andra förklaringar? Detta kan jämföras med sekulära svenskar som fortfarande firar jul eller påsk, däremot är den väsentliga skillnaden att majoriteten av svenskar inte har en negativ eller traumatisk upplevelse kopplat till kristendomen, och det går inte att jämföras med behandlingen icke-troende i Iran har fått utstå.

Ytterligare en fråga som jag försökte kolla upp innan intervjuerna var vad skillnaden är mellan orden iransk och persisk. Inget tillfredställande svar hittades men flera av informanterna bekräftade att det är detsamma. Iran är ett land med flera folkgrupper, och en av informanterna har sitt ursprung i Iran men är samtidigt inte persisk, utan tillhör en etnisk minoritet, vilket är viktigt att poängtera. Informanten själv identifierade sig inte som iransk

men var ändå född och uppvuxen i Iran och tillhör den iranska diasporan, därför intervjuades hon ändå. Att identifiera sig som iranier var inget krav men eftersom fokus ligger på svensk-iranier kändes det viktigt att de flesta på något sätt kunde identifiera sig med Iran.

Slutligen, även om mycket av dessa ämnen är mer om politik än mat, så har det blivit uppenbart att det inte går att se på en svensk-iransk kollektiv identitet utan att förstå, eller försöka förstå, den politiska situationen i Iran och den påverkan de haft på befolkningen i diasporan.

3. Tidigare forskning

Då syftet med studien är att undersöka matens betydelse för det kollektiva identitetsskapandet bland svensk-iranier var det passande att se tillbaka på tidigare forskning inom mat och migration. Båda är ämnen som har varit väldigt närvarande inom antropologin och det finns mycket att hämta som är betydelsefullt för denna uppsats. Tidiga antropologer som Levi-Strauss (1965) och Goody (1982) har varit aktiva inom fältet och bidragit med kunskap kring mat utifrån olika perspektiv. Inom migrationsgrenen av antropologen Liisa Malkki (1995) varit en framträdande röst inom forskningen. Däremot var ingen av dessa texter särskilt användbara för syftet av denna uppsats men det finns annan litteratur som är det.

Inom antropologin och etnologin har det varit svårt att hitta tidigare forskning kring mat inom Skandinavien, men i *The return of the traditional food* (Lysaght et al, 2013) skriver Skaarup, Jönsson och Österlund-Pötzsch om mat trender och matkultur i en skandinavisk kontext, däremot inte heller användbart för syftet med denna uppsats. Eftersom Sverige, eller Skandinavien generellt, är väldigt utforskat inom mat och migration, hoppas jag med denna uppsats att kunna bidra till det området.

Mat och migration

Relevant för denna uppsats är mer specifikt kopplingen mellan migranter och mat, en gren av matantropologi som ofta är av intresse för antropologer. Sedan långt tillbaka har människor rest, flytt och bosatt sig på andra ställen än det av deras ursprung, och därmed har deras matkultur också gjort det. Antropologerna Naidu och Nzuzza (2013) skriver om migranter från Sierra Leone i Sydafrika och hur mat är en aspekt av deras hemland som går att återskapa i

det nya landet för att skapa trygghet. De illustrerar hur migranterna använder sig av mat för att känna sig närmre sitt hemland och skapa en kollektiv identitet med andra migranter från Sierra Leone, detta skapas genom avgränsningar till vad de är och vad de *inte* är. Mankekar (2002) har liknande slutsatser i sin forskning om indiska matbutiker i San Francisco och dess betydelse för den indiska befolkningen i området. För indierna, liksom de från Sierra Leone (Naidu och Nzuzi 2013), är maten också ett sätt att upprätthålla en koppling till sin kultur och sitt ursprung, känslor som nostalgi var ofta förekommande men tydde inte på en vilja att flytta tillbaka utan snarare en kärlek för kulturen och landet. Fokus i Mankekar's artikel är hur en indisk matbutik tillför gemenskap bland indierna i området, medan denna uppsats kommer fokusera på mat mer generellt som ett medel för kollektiv identitet.

En röd tråd är känslorna och minnena som mat framkallar för dessa migranter, och kopplingen mellan mat och sinnena är något som Sutton (2001) forskat om, där fokus bland annat varit på just minnen och känslor i förhållande till mat. I *Remembrance of Repasts* (Sutton, 2001) skriver han om greker på Kalymnos, Grekland, och hur deras mat återkallar minnen, psykiska och fysiska, och hur gastronomiska upplevelser påminner om andra händelser i sina liv. Samma koppling mellan mat och minnen förekommer i Habouchas (2020) forskning om kvinnliga afghanska migranter i London där maten framkallar en nostalgi som i sin tur skapar och upprätthåller en afghansk identitet.

Mescoli (2020) berättar om en marockansk kvinna i Italien som använder sig av marockansk mat för att visa sin kulturella identitet men samtidigt också tar avstånd till andra migranter utifrån ett klassperspektiv. I Marocko levde hon ett överklassliv men väl i Italien blev hon ofta bemött på ett otrevligt sätt som migrant, där alla marockanska migranter ansågs vara på samma nivå oavsett hur olika deras liv i Marocko såg ut. Detta var något hon ville ta avstånd från, dels genom människorna i sig men också genom den typ mat och dryck de konsumerade. Trots att de andra migrantberättelser som nämnts inte har inkorporerat ett klassperspektiv, är kulturell identitet och tillhörighet fortfarande relevant i detta fall som i de andra. För polska migranter i London (Rabikowska, 2010) är distansering från sitt kulturella ursprung i förhållande till mat en form av frigörelse, kraven och arbetet som ibland krävs inför fester eller högtider existerar inte längre i London och ger istället mer tid till annat.

All litteratur som nämnts ovan är liksom det som kommer att undersökas i denna uppsats men den största skillnaden är att informanterna här inte alla är migranter. Fokus för denna uppsats

ligger på svensk-iranier födda i Sverige såväl som Iran och deras kollektiva identitetsskapande process i förhållande till mat.

Iranska diasporan

Den iranska diasporan är inte beskriven inom någon större omfattning inom antropologin, men det som finns ligger nära till ämnet som diskuteras i denna uppsats, kollektiv identitetsskapande för iranier i diasporan. Khosravi är professor inom antropologi vid Stockholms universitet och kom själv till Sverige som migrant från Iran och har därefter forskat kring iranier i Sverige och den iranska diasporan. I *Home is Where You Make It: Repatriation and Diaspora Culture among Iranians in Sweden* (1997) diskuterar Graham och Khosravi relationen till hemlandet Iran bland svensk-iranier i diasporan, och återskapandet av sin kultur och sitt hemland i Sverige. Vidare resonerar Khosravi i *A Fragmented Diaspora: Iranians in Sweden* (2018) kring fenomenet diaspora och den underliggande förväntningen av lycka och framgång, medan det i verkligheten är mycket mer komplext än så. Genom individuella upplevelser visar Khosravi även misslyckanden, uteslutning och andra problem som kan uppstå inom den iranska diasporan.

Malek (2011) är en annan forskare som har skrivit om den iranska diasporan som främst befinner sig i U.S.A., där iranier i New York använder sig av en parad för att uppmärksamma samhället om den persiska kulturen och identiteten. Paraden är till stor del också för att lära de yngre generationers iranier om deras kultur, och för att säkra att de kommer kunna förmedla deras ursprung och tillhörighet vidare till senare generationer, i samband med detta stärks även deras känsla av *Vi:et*. Vidare diskuterar Dennis och Warin (2007), liksom Sutton (2001), hur aktiviteter som att brodera, laga mat eller måla ger iranska migranter i Australien chansen att återuppta och uppleva minnen från hemlandet Iran. Vidare är syftet också att skapa gemenskap och att lära de yngre hur den iranska kulturen ser ut, liksom Maleks (2011) informanter är det även här viktigt att kulturen bevaras för framtida generationer. Dessa artiklar tar upp identitet och vidareförandet av kultur. Både Malek, Dennis och Warin visar hur iranska migranter värdesätter att de yngre generationerna underhåller kunskap om den iranska kulturen som blir relevant även i denna uppsats.

4. Teori

Kollektiv identitet

För att studera hur mat påverkar svensk-iraniers kollektiva identitetsskapande kommer jag att använda mig av kollektiv identitets teori. Jag kommer här att redogöra för det och visa hur det är relevant i denna studie.

Identitet är enligt sociologen Jenkins något som hjälper människor att förstå likheter och olikheter människor sinsemellan och ett medel för att förstå sig själv; utöver det är identitet också ett sätt att särskilja människor och grupper från *andra* grupper och människor (2014:19). Både Jenkins och antropologen Hylland-Eriksen diskuterar identiteters föränderliga status som ter sig olika beroende på situation och omgivning, som i sin tur kan komplicera hur personer själva uppfattar sin egen eller andras identitet (Jenkins, 2014:20, Hylland-Eriksen, 2004:82). Den iranska identiteten kanske uttrycks starkare i mötet med andra svenskar medan i den svenska identiteten kanske uttrycks starkare i mötet med andra iranier. Vidare diskuterar Hylland-Eriksen så kallade *etniska anomalier* som innefattar personer som kan kategoriseras som ” ’varken eller’ eller ’både och’ ” (2004:82), och detta begrepp blir relevant för studien då alla informanter har koppling till både Sverige och Iran, och komplexiteten mellan dessa tillhörigheter och bakgrunder är påverkande faktorer för identitetsskapande och kan variera beroende på situation.

Kollektiv identitet är en form av identitet som Jenkins menar vilar tungt på gemenskap, vare sig det är något litet eller stort så kan kollektiv identitet omöjligen uppstå utan inbördes likhet. Likhet skapar däremot också utrymme för olikhet (2014:104, 134). Jenkins skriver att det finns två sätt att se på kollektiv identitet: det första sättet är att personer själva kan identifiera vad och vilka som tillhör deras grupp och det andra sättet är när människor inte är medvetna om deras tillhörighet till en grupp eller ens existensen av den gruppen (2014:106). Med det menas exempelvis att en person som är född i Sverige kan benämna sig själv som svensk medan en annan uppfattar att samma person är iransk på grund av faktorer som exempelvis utseende. Kollektiv identitet kan alltså vara något som man själv tillskriver sig eller något som andra tillskriver en. I denna uppsats är det främst det första synsättet som kommer att användas för att förstå hur en kollektiv identitet bland svensk-iranier uppstår i förhållande till mat.

Vi och Dom

Skapandet av *Vi och Dom* och gränsdragningar kring vilka som tillhör vad kommer att användas för att tolka och diskutera hur informanterna ser på sin tillhörighet till en iransk kollektiv identitet. Känslan av ett Vi skapas av flera faktorer som gemensamt språk, religion, boende med mera, men framförallt av ett gemensamt projekt och en gemensam Andre att definiera sig i motsats till (Hylland-Eriksen, 2004:51). Hylland-Eriksen diskuterar hur grupper och samhörighet skapas och menar att det alltid görs i motsats till de Andre eller Dom, samtidigt som grupper ibland också tillskrivs Dom av andra, ofta av dominerande samhällsgrupper. I detta fall är den Andre de svenskar som enbart har svensk bakgrund eller en bakgrund som inte är iransk, och det gemensamma projektet blir istället den gemensamma faktorn iransk mat som något som eventuellt förblir en kontinuitet livet ut och stärker Vi-känslan. Utifrån ett matperspektiv där mat har stor betydelse inom den iranska kulturen blir därmed mat en väldigt tung aspekt i skapandet av Vi för svensk-iranier i det svenska samhället. Vidare menar Hylland-Eriksen att avstånd spelar roll vid kategorisering av etniska grupper, att de blir ofta mindre specificerade desto längre ifrån den geografiska platsen de befinner sig (1993:80 - 81), i detta fall kan en möjlig avsaknad av kollektiv identitet och känsla för Vi bero på det geografiska avståndet till Iran. Att Vi-känslan kanske är starkare med Sverige än Iran, efter att man levt hela sitt liv eller flera år i Sverige. Vi-känslan förstärks desto fler gemensamma faktorer som finns mellan människor, inklusive gemensamma fiender eller konflikter (1993:39).

5. Begrepp

Diaspora

Brubaker diskuterar en sorts inflation i begreppet diaspora, där alla grupper kan numera identifieras som det (2005:3), ändå finns det tre kriterier som anses skapa en diaspora. Det första kriteriet är *spridning*, detta kan ske av olika anledningar och det hänvisar främst till spridningen av en grupp människor bortom landsgränser men ibland även inom landsgränser. Det andra kriteriet är att se hemlandet som den primära källan för identitet och solidaritet (Brubaker, 2005:5), där menar dock Clifford att hemlandet som en central punkt inte kan appliceras på alla diasporor och fokus är istället på att återskapa en kultur på andra geografiska plaster (1994:306). Det sista och tredje kriteriet är gränsdragningar mot resterande samhälle som de bor i nu, där det intressanta är hur det ser ut över tid och bland de

yngre generationer (Brubaker, 2005:6 - 7). Dessa kriterier är applicerbara i varierande grad vad de gäller den iranska diasporan och mer specifikt de informanter som tagit del i denna studie kring ett kollektivt identitetsskapande i förhållande till mat.

Vidare argumenterar Brubaker för att diasporor inte enbart är en bestämd grupp människor som avgörs med de ovannämnda kriterier, utan en diaspora skapas genom de handlingar, traditioner, projekt och ställningstaganden av dess medlemmar. Alla personer som anses vara del av en diaspora tar inte alltid ställning gentemot hemlandet och är istället mer involverad i det ”nya” landet (2005:12). I syftet att se på hur mat påverkar skapandet av en kollektiv identitet för svensk-iranier, anses konsumtionen och produktionen av iransk matkultur vara en diasporisk handling som hjälper att definiera dem som en del av den iranska diasporan.

6. Bakgrund

Som nämnt under inledningen skedde den iranska invandringen till Sverige till stor del i mitten på 1980-talet och sedan dess har den iranska diasporan växt snabbt i Sverige (Graham och Khosravi, 1997:116). Det finns flera anledningarna till att iranier kom till Sverige, dels den iranska revolutionen år 1979, krigsutbrottet mellan Iran och Irak, ett växande förtryck riktat mot (oftast) vänster-orienterade politiska aktivister eller implementeringen av ett islamiskt statskick. Då utbildning värderas högt inom den iranska kulturen var Sveriges utbud av gratis utbildning också ett skäl till att många iranier flyttade till Sverige (Khosravi, 2018:74 - 75).

Graham och Khosravi illustrerar att diaspora inte är likställt med samhörighet och kontinuitet genom att belysa konflikt mellan vad de kallar *political exiles* och *emigrant iranians*. Det första, *political exiles*, hänvisar till politiskt engagerade personer, monarkister och statstjänstemän som oftast befinner sig på den politiska vänsterkanten, som flytt till följd av politiska skäl. Det andra, *emigrant iranians*, refererar till personer som flytt på grund av andra anledningar än politiskt engagemang, exempelvis för att återförenas med sin familj eller att komma undan värnplikt i Iran. Beroende på vilken grupp man tillhör har de olika syn på att återvända till Iran, vilket har skapat konflikt dem emellan. *Political exiles* har som mål att återvända och byta ut den islamiska regimen medan *emigrant iranians* är mer inställda på att de blir kvar i Sverige och har därmed ett större intresse för att integrera sig i det svenska samhället (Graham och Khosravi, 1997:118). Däremot, efter Iran – Irak kriget gjordes en

satsning för att uppmuntra iranier till att återvända, då Iran var i behov av kapital och kompetens, detta underlättade för iranier i diasporan att kunna resa tillbaka, och det var något som *emigrant iranians* såg som något positivt. Däremot då *political exiles* ser återvändo, inklusive kortare besök, till Iran som en legitimering av den nuvarande islamiska regimen, ser de ner på *emigrant iranians* som inte har samma perspektiv, därmed skapas en spricka i den iranska diasporan (Graham och Khosravi, 1997:119).

Vidare finns det också klyftor mellan de olika generationer och migrationsvågor av iranier. De som kom under 2000-talet anser att de är något finare och mer värdiga representanter för Iran än de som kom under 1980-talet. De senare migranterna ser sig själva som utbildade medelklass migranter och de tidigare migranterna porträtteras av dem som *uncultured* och *unreliable* invandrare som ger en negativ bild av iranier för svenskar. På grund av skillnader i den sociala och politiska situationen i Iran under deras respektive uppväxt, finns det också en stor skillnad i deras bild av hur Iran är som land. De iranier som kom under 2000-talet anser att de iranier som kom under 1980-talet har en uråldrig och krigsruinerad bild av Iran som inte stämmer överens med deras egen bild (Khosravi, 2018:78 - 79). Detta visar på en iransk diaspora som inte är helt homogen med en komplex och motsägelsefull bild kring hemlandet Iran, svensk-iranier sinsemellan.

Graham och Khosravi (1997:130) redogör för konceptet *multiple homes* och applicerar detta på den iranska diasporan och pekar på komplexiteten kring ett *hem*. Hem är delvis ett romantiserat minne som flera svensk-iranier håller sig fast vid, hem är också en plats som möter ekonomiska eller sociala behov. Hem är även det land man vill ska vara ens slutgiltiga hem – antingen Iran eller ett annat land. Slutligen kan hem också vara den plats som bäst återskapar den iranska kulturen som man minns den innan sin flykt eller flytt.

7. Iransk matkultur

I och med att syftet för denna uppsats är matens betydelse i det kollektiva identitetsskapandet för svensk-iranier, är det passande att börja med att introducera den iranska maten enligt informanterna. Atoosa pratade om hur hon upplever den iranska maten som väldigt varierad i jämförelse med den svenska, det är en kombination av sött, salt, hetta och Samir menade att smaken är mycket godare i Iran än Sverige, även om det är samma rätt. Majoriteten av informanterna upplevde det som väldigt svårt att välja sin favoriträtt, men ändå var det vissa

rätter som kom på tal oftare än andra. En av den främsta maträtten som nämndes är *Kabob Koobideh*; lamm- eller nötfärs som grillas på spett och är enligt Solmaz en bra rätt för utflykter. Utöver det nämndes bland annat *Ghormeh Sabzi*, en lammgryta med olika örter, *Salad Olivie*, en krämig kycklingröra med majonnäs, *Fesenjoon*, en kycklinggryta med valnötter och granatäpple och *Kashk Bademjoon*, en grillad aubergineröra. En annan skillnad är frukostmaten som är mycket oftare tillagad i Iran jämfört med den ofta kalla frukostmaten i Sverige. *Halim* är risgrynsgröt med smör och strimlat kött som äts med kanel och socker, likt den svenska risgrynsgröten. Två av informanterna nämnde att de gillade detta till frukost och en påpekade att det är väldigt svårt att få tag på i Sverige. Vidare sa även Armin att hans familj ibland äter kokad lammhjärna med citron till frukost tillsammans med bröd, och att detta anses vara en delikatess, något han inser är väldigt annorlunda jämfört med den svenska matkulturen.

Huvudsakliga ingredienser i den iranska maten enligt informanterna är saffran, ris och kött. Tillagningen av ris är något som kräver färdighet och tid då det är viktigt att det blötläggs tidigt och får kokas och ångas längre än vad som är vanligt i Sverige. *Tahdig* är en variant där riset får en krispig yta med hjälp av potatis, bröd eller bara olja. Både Atoosa, som är iranfödda men har bott i Sverige de senaste elva åren, och Shadi, vars föräldrar är iranier men hon själv är uppväxt i Sverige, beskriver vikten av bra ris inom den iranska matkulturen. Atoosa berättar utförligt kring arbetet som krävs för att koka ris, något som Shadi menar är en väldigt betydelsefull del av den iranska maten. Shadi säger att det inte är lätt att lära sig laga iransk mat men att riset iallafall är något hon har fulländat. Betydelsen av ris inom iransk matkultur illustreras genom berättelserna från både Atoosa och Shadi, vars bakgrunder är olika, men att de har ansträngt sig för att lära sig att koka ris på ”rätt” sätt.

Eftersom det gamla, ursprungliga sättet att göra iranskt ris, som är känt – såklart [görs ris på det] sättet som man tillagar det här i Sverige, när man köper riset och kokar det för 20 minuter också ... att tillaga ris är – speciellt när det är lite längre i storlek, man blötlägger riset kanske 1-2 timmar, detta blir perfekt kvalité [men] det beror även på riset och sen överför man det i en kastrull och kokar det ... man måste hela tiden kolla till det, efter kanske 5-6 minuter ska inte riset vara för löst, för mjuk men inte heller för hårt så när du äter det ska det finnas tuggmotstånd, det är väldigt specifikt... –
Atoosa (19/4 – 2021)

... jag har inte lärt mig allt så jag brukar inte laga så mycket persisk mat men man tar lite inspiration till grytor och ris, [det] har jag lärt mig, som är en stor del av maten, så det är kul men annars brukar vi köpa det, vi går ut mycket här i Stockholm. – Shadi (26/4 - 2021)

Fler informanter nämner att saffran är en krydda som används flitigt inom den iranska köket och främst vid tillagningen av riset, men även i grytor som exempelvis *Zereshk Polo ba Morgh*, en kycklinggryta med saffran och berberis. *Tachin* är en rätt som kombinerar saffran och ris, en riskaka med yoghurt, ägg, saffran och ibland kyckling eller kött. Köttet är också en central del i det iranska köket enligt informanterna. Samir nämner att smaken och kvalitén av köttet i Iran är något som han saknar här i Sverige medan Atoosa tycker att sedan hon blev vegetarian är iransk mat inte lika tilltalande.

Det beror på, ibland så gör jag det, speciellt om jag är sugen ... min partner älskar iransk mat så ja ifall han frågar efter det, men jag slutade äta kött kanske fyra år sen och det har verkligen förstört upplevelsen av att äta iransk mat, eftersom utan köttet eller kebaben känns det trist, även om jag improviserar med soyafärs eller liknande, men det är såklart väldigt annorlunda – Atoosa (19/4 - 2021)

Att Atoosa numera är vegetarian trots att, enligt informanterna, den iranska matkulturen vilar på kött som råvara, kan detta vara ett tecken på en distansering gentemot Iran och är istället ett tecken det svenska samhällets inflytande. I Sverige blir det mer och mer populärt att reflektera över den mängd kött som konsumeras i vardagen. För många av informanterna är den iranska maten en stark koppling till Iran men för Atoosa börjar den kanske vackla i och med att hon uttrycker att det är svårt att laga iranskt när man inte längre äter kött trots att det finns substitut. Med tiden leder detta möjligen till en försvagning av tillhörighet till den iranska kollektiva identiteten, till följd av mindre iransk matlagning och därmed svårigheter att föra vidare den matkulturen till sina barn eller icke-iranska vänner.

Efterrätt

Enligt Kian är efterrättskulturen annorlunda jämfört med den svenska dito, då den är väldigt söt och fet, samt den är också väldigt omfattande både till innehåll och mängd. Kian har en iransk förälder och en svensk förälder och är själv uppvuxen i Sverige och anser att den iranska efterrättskulturen är ”over the top” - (13/4 - 2021) i kontrast till den svenska. I

beskrivandet av något utgår man oftast från det man är van vid, att Kian beskriver den iranska efterrättskulturen som ”over the top” blir en gränsdragning gentemot Iran. För någon som är uppväxt i Iran och tagit del av den iranska efterrättskulturen i större utsträckning, är det kanske snarare den svenska efterrättskulturen som är snål.

... efterrättskulturen är mycket såhär, det är mycket sånt och det är mycket over the top typ, så att allt ska vara maxat ... asså om man kommer hem till någon så finns det liksom inte bara en kaka utan det finns typ fem sortens kakor och de har varit och handlat all frukt som finns liksom och så finns det godis och aah whatever, så det är väldigt mycket sånt liksom, väldigt mycket frukt, mycket melon. - Kian (13/4 - 2021)

Exempel på sötsaker är *Gaz*, en nougat med pistagenötter och rosenvatten som var något Kian själv gillade, och smet som spritsas ut i en fritös i form av kringlor för att sedan doppas i sockerlag eller sirap. *Lavashak*, torkad frukt som blandas till en deg som sedan plattas till och rullas ut, nämndes av flera av informanter. *Lavashak* och sockervadd var två sötsaker som vänner och familj i Iran brukade skicka till Sverige enligt en informant.

Tillagning

Trots att det fanns en stor kärlek för den iranska maten, beskrevs det som ett hinder att tillagningen kräver både tid och arbete. Flera informanter valde att laga enklare rätter eller svenska rätter under veckodagarna och lämnade istället långkoket och den traditionella iranska maten till helger eller när de hade gäster, eftersom det var så pass krävande. Utöver det var också svårighetsgraden en aspekt av matlagningen som utgjorde ett hinder för informanterna, både de äldre och de yngre, speciellt då fleras föräldrar inte använde sig av recept.

Det är svårt haha, asså jag har verkligen försökt, jag har frågat mamma pappa om recept, men dom är såhär vi har inga recept vi går på magkänsla, släng i lite kryddor så blir det bra, också att det är ett helt annat kök, jag kan inte gå på ica och köpa ingredienserna, så det är väl bara att det är svårt liksom, men jag vill ju men hehe jag måste nog åka hem och lära mig. - Yasmin (16/4 – 2021)

... ofta är det typ såhär lite längre kok och sånt, och det luktar mycket haha så det passar inte så bra i korrekök det skulle vara mer nice om man hade ett kök nära så det

kan stå och puttra liksom ... och sen så är jag inte så bra på det heller om jag ska vara ärlig, det är rätt så svårt eller det är nog inte så svårt om man vet hur man gör men det jag har bara inte lärt mig naila recepten och det känns dyrt och så. - Kian (13/4 - 2021)

Både Kian och Yasmin är födda och uppväxta i Sverige med en respektive två iranska föräldrar, och känner att det är svårt att lära sig laga den iranska maten. En av de äldre och iran-födda informanterna påpekade att det inte finns lika stora kastruller eller andra köksredskap i Sverige och detta försvårar arbetet att föra vidare den iranska matkulturen, men att det fortfarande känns lika viktigt. Det blir en uppförsbacke att föra vidare en matkultur som skiljer sig från matkulturen i landet de lever, i form av redskap och ingredienser. Detta kan också leda till att recepten och den iranska matkulturen inte förblir lika stark inom framtida generationer och att det istället kretsar kring ett färre antal rätter, vilket i sin tur kan försvaga den iranska kollektiva identiteten. Alternativt kan den kollektiva identiteten stärkas av att svensk-iranier känner att det blir ännu viktigare att ta vara på de få rätter som finns kvar.

Regioner

Beroende på var i Iran du befinner dig kan maten också variera, både norra Iran och Tabriz, som ligger i Arzerbajan området, är regioner som uppmärksammas för sitt matutbud under intervjuerna. Armin tycker det är väldigt givande att kunna ta del av matkulturen runt om i landet. Han berättar om att maten i norra Iran innehåller mycket vitlök, fisk och är ofta vegetariskt. Tabriz är en stad som både Armin och Atoosa har koppling till, ett ställe som är känt för sin mat, exempelvis *Tabrizi Kufteh*, stora iranska köttbullar. Nötter och kakor ansågs också vara en specialitet från Tabriz.

Gästfrihet och mat

Utöver själva maten är kulturen runt om minst lika viktig och den bygger på gemenskap, inkludering och stolthet. Några informanter pratade om att mängden mat som lagas alltid är stor och oron för att det inte ska räcka åt alla är ständigt närvarande, dock aldrig ett verkligt problem. Armin är uppvuxen i Sverige men har två iranska föräldrar och menar att han haft en väldigt persisk uppväxt trots det och det märks att det haft en stor påverkan på honom på hans matvanor.

Dels är det ju att det ska räcka till alla och där räcker det ju alltid, asså mamma är alltid orolig och det har jag fått i mig också, allting jag handlar eller lagar - det räcker till nästan hela kvarteret ... men också att man brukar laga flera maträtter ... om vi har en gryta då kanske vi inte ska ha flera grytor, då kanske vi ska ha två grytor och så har vi lite kyckling separat och lite fisk separat och någon soppa sådär, och ibland kan man ha bröd, vissa maträtter är ju med bröd också även om vi har ris, [vi] konsumerar ris väldigt mycket, så man får liksom sätta ihop så att de passar, är någon vegetarian får man lösa det, är det någon som inte gillar rött kött så får man lösa det. – Armin (26/4 – 2021)

Yasmin, som också har två iranska föräldrar men växte upp i Sverige, pratade om att när hon var yngre var det aldrig något problem att ta hem vänner från skolan, för maten räckte alltid till fler. I samband med detta pratar hon också om stoltheten och känslan som finns bakom middagsbjudningar och den mat som lagas. Det är viktigt att vara en bra värd, som står för allt genom att handla, laga och servera all mat och att efteråt ta disken också. Detta är något hon själv kan sakna i Sverige eller Europa generellt, storhetsaspekten av iransk matkultur.

Jag skulle nog säga största skillnaden, som jag ändå tar med mig i min - vad ska man säga - svenska matlagning typ när jag är med kompisar, är väl främst att [när] man har många middagsbjudningar det är mycket värdskap, så om jag bjuder hem på middag då lagar jag maten och jag diskar, jag köper in, [och] ordnar allt men också att man lagar så jävla mycket mat, det är aldrig portions, det är åt ett fotbollslag, det var alltid så hemma att man kunde ta med fyra kompisar för man visste det fanns tillräckligt med mat, så det är nog den största skillnaden tror jag, att det är mycket, det är mycket stolthet i maten på ett helt annat sätt eh liksom. – Yasmin (16/4 – 2021)

Shadi pratar också om inställningen där alla är välkomna och är generösa med att bjuda in fler. Flera informanter pratar också om vikten av att äta tillsammans som en familj, att ingen ska äta olika maträtter eller vid olika tidpunkter. Det är en viktig tradition att sätta sig ner för att avnjuta en måltid tillsammans.

Ja alltid, och familjemiddagr vi väntar på att alla ska komma hem från jobbet, och det gör vi fortfarande i så lång utsträckning som möjligt, och det var mest mamma som fick stå för maten, pappa kunde inte heller laga så mycket mat han brände alltid något när han skulle försöka. – Armin (26/4 – 2021)

Yasmin, Shadi och Armin, som alla är uppväxta i Sverige, visar sin uppskattning av sin iranska bakgrund genom att peka på traditionen kring gästfrihet inom den iranska kulturen. Armin inhandlar alltid för mycket mat medan Shadi och Yasmin berättar om deras positiva inställning till middagsbjudningar. Att de alla värdesätter denna gemenskap och inkludering inom den iranska matkulturen gynnar bevarandet av den iranska kollektiva identiteten för framtida generationer.

8. Ett förlorat land

Syftet för denna uppsats är att undersöka hur mat är en del av den kollektiva identiteten för svensk-iranier i Sverige, men som tidigare nämnt anser jag att det är omöjligt att se på en iransk kollektiv identitet utan att diskutera den politiska situationen. Detta var en röd tråd som gick genom nästan alla intervjuer och i samtalet kring flykten eller flytten till Sverige, och det blev det tydligt att det politiska läget var en påverkande faktor för många. I frågan kring möjligheten till att återvända eller flytta till Iran, var det flera som hänvisade till att det politiska läget som måste förändras och bli mer demokratiskt och fritt, för att det ens skulle komma på tal.

Jag hade kunnat tänka mig att resa dit själv, asså det vill säga - inte med mina föräldrar, vilket jag alltid gjort innan, men jag hade inte kunnat bo där nej, det hade nog - jag ser ingen anledning till det liksom och det är främst på grund av hur den politiska situationen är, ekonomiskt och politiskt. - Yasmin (16/4 - 2021)

Yasmin är uppvuxen i Sverige med två iranska föräldrar men har varit på besök i Iran nästan varje sommar och älskar Iran med undantag av den politiska situationen. Bland alla informanter var den politiska situationen något som alla tog avstånd från samtidigt som de också belyser Irans fina kultur. Eftersom flera informanter eller deras föräldrar har flytt till följd av den politiska situationen är det föreståligt att deras barn också tar avstånd. Hotet om att bli fängslad eller få politiska problem var något som var ett verkligt scenario för tre av informanterna. I den situation som några av informanterna eller deras familj befinner sig i blir det kanske naturligt att man distanserar sig ifrån Iran och därmed blir det kanske ännu viktigare att skapa och upprätthålla en kollektiv identitet här i Sverige. I koppling till Brubakers argument om att det är handlingar som utgör en diaspora (2005: 12), stämmer detta in på svensk-iranier i Sverige. Informanterna eller deras familj har återskapat den

iranska kulturen genom att fortsätta fira iranska högtider, konsumera och producera iransk matkultur och engagerat sig politiskt mot den islamiska regimen i Iran. Allt detta tillsammans är aktiviteter som Brubaker menar är nödvändiga för att förstå en grupp människor som tillhörande en diaspora (2005: 12).

Hylland-Eriksen menar att det är ofta förekommande att minoritetsgrupper har lättare för att känna en kollektiv identitet och en stark gemenskap. Vidare visar han att det finns flera faktorer som är viktiga i skapandet av ett Vi, bland annat gemensamt språk, gemensam hudfärg eller boende på samma plats, men en av de starkare aspekterna är ett gemensamt projekt eller mål för framtiden (2004: 52, 56). I denna studie blir återskapandet av en iransk matkultur i Sverige det gemensamma målet som svensk-iranier strävar efter. För flera informanter är den iranska maten viktigt och genom att föra den vidare till vänner och familj, upprätthålls detta för kommande generationer. Likt Maleks informanter som organiserar en persisk parad i New York där syftet var att föra den persiska kulturen vidare (2011: 394), är den iranska matkulturen samma sak för informanterna i denna uppsats. Detta kommer att diskuteras vidare längre ner. Mina är uppvuxen i Iran men har bott i Sverige de senaste åtta åren och insisterar fortfarande på att laga iransk mat och prata persiska hemma med sin dotter, som växer upp i Sverige. Att hennes dotter behåller en stark koppling till den iranska kulturen är något som är viktigt för Mina oavsett vilket land de bor i nu. Genom att utöva iransk kultur och föra den vidare till framtida generationer säkerställs det att den iranska diasporan i Sverige också lever vidare.

Ja, jag tror med min dotter till exempel – jag vet inte om hon kommer fortsätta med detta, men tiden hon är här så kommer hon att haha bli serverad iransk mat och likt språket och allt jag har – jag insisterar på det... – Mina (27/4 - 2021)

Ytterligare en viktig aspekt i skapandet av en kollektiv identitet är en gemensam fiende (Hylland-Eriksen, 2004:51). I detta fall är det komplext att prata om Iran som en gemensam fiende då relationen till Iran inte är enbart negativ för informanterna och det finns skillnader mellan de som är födda i Sverige och de som är födda i Iran, men det kan fortfarande bidra till en Vi-känsla. Att inte vara välkommen i sitt eget hemland till grund av politiska skäl är ändå något som kan stärka bandet mellan de svensk-iranier i den iranska diasporan, samtidigt som det också kan leda till distansering inte bara till landet utan folket också. För Armins familj var det stärkande, hans bröder och pappa var med och engagerade sig politiskt för att kämpa mot situationen i Iran, även fast de inte längre bodde där. Organiserandet av en grupp

människor i kampen mot ett gemensamt Dom, kan ses som stärkande för deras Vi. Å andra sidan pratade Atoosa, som dessutom tillhör minoritetsgruppen turkar i Iran, om hennes vaksamhet mot svensk-iranier på grund av liknande anledningar som Armins familj, men också som minoritet i ett land som inte erkänner dem. För Atoosa blir Iran ett Dom men svensk-iranier som grupp blir inte ett Vi, hon pratar om att iranier som grupp inte letar sig till varandra på samma sätt som andra människor inom en diaspora ofta gör, som konsekvens av den politiska situationen. Med detta komplexa förhållande till Iran i åtanke kan praktiserandet av den iranska matkulturen, vara den starkaste koppling till Iran som svensk-iranier har.

9. Betydelsen av ens födelseland

När man inte kan, får eller har besökt det land som man kommer från eller ens familj kommer ifrån, kan det vara stärkande för ens identitet att reproducera sin kultur när man befinner sig i ett annat land. I denna uppsats är mat den aspekt av den iranska kulturen som är relevant.

Enligt Clifford är skapandet av ett hem och kultur i en annan kontext en bidragande faktor till det som utgör vad en diaspora är (1994:306). Graham och Khosravi skriver om behovet av att återskapa sitt hemland till följd av känslor av nostalgi som vissa iranska migranter känner i Sverige (1997:128). Informanterna i denna uppsats har *inte* uttryckt någon vilja om att återvända för närvarande men de praktiserar och återskapar fortfarande iransk kultur, som i detta fall fokuserar på mat. För alla informanter var mat en viktig del av deras person på ett eller annat sätt, för vissa var det något som de kände väldigt starkt för, medan tre informanter var lite mer neutrala och hänvisade mer generellt till den iranska matkulturen eller specifika personer och minnen. Oavsett födelseland eller ålder var detta något som speglades i flera intervjuvar. Ashti är uppvuxen i Iran men har bott i Sverige i 26 år medan Leila och Armin är uppvuxna i Sverige och ändå känner alla tre att den iranska matkulturen är så nära deras person och identitet. Deras gemensamma kärlek till iransk mat blir en stark faktor för den kollektiva identiteten som skapas bland svensk-iranier i Sverige.

Det betyder jättemycket för mig, det handlar om min barndom, det handlar om min - våra historier, vår kultur, vilket är väldigt viktigt för mig, oavsett om jag är en kvinna som är i Sverige ... jag känner att jag glömmer aldrig det ... [och] våra rätter påminner ofta om något, [när] vi var hos faster gjorde hon en speciell soppa på vissa högtider så jag glömmer inte dom, och man pratar om det med sina barn. – Ashti (22/4 - 2021)

Hmm men det betyder mycket, det är kopplat till många minnen, barndomsminnen och att det är en del av en liksom, man har växt upp med det och ... på ett sätt asså jag är ju född här och växt upp med svenskar runt om mig, väldigt svensk i sättet så det betyder väldigt mycket att man har den här persiska delen med just maten och kulturen och ja bevara den på ett sätt. - Leila (26/4 - 2021)

Det är svårt att sätta ord på det, det fyller något slags tomrum kanske, när jag äter persiskt mat, jag saknar det om jag inte får det på några dagar som sagt. – Armin (26/4 – 2021)

Informanternas bevarande av den iranska matkulturen sker genom matlagning av iranska rätter, inköp av iranska matprodukter i Sverige, såväl som Iran, och besökandet av iranska restauranger. För Kian som växte upp i Sverige med en iransk förälder och som själv inte talar persiska är maten och hans iranska efternamn det som väger tyngst i frågan om hans iranska identitet. I hans familj var maten den mest centrala kopplingen till Iran och något som får honom att känna sig hemma när han äter iransk mat. Nu när Kian och hans syskon inte längre bor hemma berättar han att de alltid önskar iransk mat när de kommer hem, likt alla de andra svenskfödda informanterna. För de svenskfödda informanterna skapas den iranska kollektiva identiteten till stor del genom maten som serverats hemma och genom besök på iranska restauranger, samtidigt som två av de svensk-födda informanterna också rest mycket till Iran under sitt liv. I kontrast till de iranfödda informanterna som kanske snarare skapar en kollektiv identitet genom minnesbilder från tiden i Iran.

I studerandet av intervjuvaren med hänsyn till kollektiv identitet och mat märks en relativt stor skillnad och inställning till andra svensk-iranier bland de som är födda i Sverige *vis á vis* de som är födda i Iran. Alla de svensk-födda berättade att de kände en koppling gentemot andra svensk-iranier som de träffade och Kian upplevde att det var skönt med mer mångfald generellt och att det var något han saknade i sin vardag. De svensk-födda uttrycker en starkare kollektiv identitet och Vi-känsla genom en delad kultur, språk och mat. Både Yasmin och Armin beskrev känslan av att få tala persiska eller prata om iranska maträtter med andra svensk-iranier som ”lite extra kul” – Armin (26/4 - 2021) medan de omkring kollade undrande på dem. Kian pratade om att varje gång han är hemma över lov eller liknande möter han upp sin svensk-iranska kompis för att gå på persisk restaurang eller för att laga persisk mat tillsammans. Tillsammans har de hittat en gemensam grund att stå på med liknande

erfarenheter och ett intresse för iransk mat som de delar och upprätthåller en iransk kollektiv identitet. Detta band skapas exklusivt bland svensk-iranier sinsemellan och går inte att återskapa på *samma sätt* med andra svenskar.

... en av mina närmsta vänner hemifrån, han råkar kanske bara vara från Iran, jag vet inte om det är därför vi har blivit bra vänner eller inte men haha, men det är ändå såhär nice typ med den gemensamma punkten... - Kian (13/4 - 2021)

Ett av kriterierna för en diaspora enligt Brubaker är gränsdragningen emot resterande grupper i samhället, speciellt om gränserna upprätthålls vidare av yngre generationer (2005:6 - 7). I situationer som Yasmin och Armin talade om, blir den gemensamma faktorn av iransk mat en form av gränsdragning och tillämpningen av ett Dom. Enligt Jenkins krävs bara *något* gemensamt för att en kollektiv identitet ska skapas (2014:134), och i detta fall verkar det finnas mer gemensamt bland de svenskfödda informanterna än de iranfödda. Detta illustrerades i intervjuvaren;

Det beror på om det - jag menar när jag var i iran ... var [jag] inte kompis med alla på grund av att de var iranier eller landsmän, och jag är samma sak här i sverige, så fort jag ser någon iranier i affären jag säger inte oj jag vill bli kompis med dig och vi har samhörighet, det måste finnas en asså - ett band, likhet, respekt, hur man är som person, om våra personligheter matchar varandra, vilken nivå av samhället man ligger till, jag menar inte när det gäller pengar, men handlar om mentalitet och ja, klokhet haha jag väljer inte iranier på grund av att dom är iranier absolut inte. – Ashti (22/4 - 2021)

i jämförelse med

...absolut jag känner absolut att man liksom bondar över det direkt, speciellt när man inte bor med familjen ... det är så nice att prata med någon som vet [vad jag menar] när jag säger vissa ord eller maträtter eller något kring ens uppväxt eller vadsomhelst så verkligen man känner, asså ett väldigt tydligt [exempel] är väl att med mina kompisar hemma, att när jag var yngre framförallt, den vänskap jag bildade med dom i mina kompisgäng som var iranier blev det mer som ett systerskap, man blir en del av varandras familjer på ett annat sätt och det är väl det som är väldigt härligt. - Yasmin (16/4 – 2021)

Anledningen till denna skillnad i känslan av kollektiv identitet bland de svenskfödda och de iranfödda kan bero på flera anledningar, att de som växt upp i Iran har på ett mer personligt plan sett hur landet gått åt fel håll politiskt, och därmed känner en starkare distansering. Känslan av att distansera sig från sitt hemland är kanske till och med något som kändes nödvändigt för att kunna flytta eller fly; Graham och Khosravi skriver om *political exiles* som flyr Iran av politiska skäl och som därefter ibland känner skuld till vänner och familj som de lämnat bakom sig (1997:118). Även om detta ämne inte kom på tal under intervjuerna och alla är inte *political exiles* kan det vara en anledning till att Vi-känslan är svagare hos de personerna födda i Iran. Ytterligare en anledning till detta kan vara att de födda i Iran fått Vi-känslan med andra iranier naturligt och sedan flyttat eller flytt ifrån det medan två av de svensk-födda informanterna aldrig ens varit i Iran. Behovet av en kollektiv identitet kan därmed vara starkare. Matkulturen är dock fortfarande en del av Iran som har stor betydelse för alla informanter.

Vid återskapandet av hemlandet argumenterar Dennis och Warren för att aktiviteter som bland annat matlagning tar fram minnen och erfarenheter på ett konkret sätt (2007:2), något som kan appliceras på de iran-födda informanterna. De har haft lyxen att få ta del av iransk matkultur på ett annat sätt än de svensk-födda och därmed kanske maten blir en ännu viktigare del av återskapandet av Iran nu när de bor i ett annat land. Traditionen av att familj och vänner skickar matprodukter så som nötter, saffran eller frukt till Sverige, eller om informanten själva kan åka och köpa med sig, är en bidragande faktor i återskapandet av matkulturen. En av informanterna svarade skrattande att detta var en stor del av kulturen i mellanöstern och menade att alla skickar matprodukter till varandra från hemlandet. Några av informanter nämnde att smaken på matprodukter som finns i Iran såväl som Sverige, exempelvis kryddor som persilja och basilika, smakar väldigt olika varandra. De flesta av dem var dock ändå nöjda med utbudet i Sverige och menade att numera är det väldigt lätt att få tag i de ingredienser som behövs i matlagningen. Både Nyamnjoh (2018:27) och Mankekar (2002:85) visar hur matbutiker, restauranger och skickandet av mat från hemlandet framkallar en känsla av nostalgi och hemmalängtan. När de inte kan få tag i äkta vara är det andra alternativ som får duga. Återigen är mat en bidragande faktor till att den iranska kollektiva identiteten bibehålls även i Sverige, att få ta del av iranska matprodukter även i ett nytt land, när de är svårt att hälsa på Iran eller när det inte alls går.

10. Iranska högtider

Nowruz

I syftet att undersöka matens påverkan på en iransk kollektiv identitet för svensk-iranier är det relevantt att se på de iranska högtider som svensk-iranier firar. Vad har dessa högtider för betydelse för informanterna och deras kollektiva identitet, och vad för roll antar maten under högtidernas gång. Alla informanter firar det iranska nyåret Nowruz, som infaller runt vårdagjämningen och som har liknande syfte som påsken, då det kretsar kring förnyelse och synsättet *ut med det gamla och in med det nya*.

Aaa, det är det absolut, det är väl lite likt påsken på det sättet att man ska vårstäda och man ska - sen har man en grej som heter haft-sin som är liksom ett - på samma sätt som vi har julpyntat så har man i iran att man ska ha sju saker som börjar på S på ett bord som ska symbolisera våren och nyfödelse ehm och sånt, och så ha man eld-hoppar, jag kan inte säga det på svenska, men man hoppar över eld haha onsdagen innan. – Yasmin (16/4 - 2021)

I linje med Brubakers koncept om att en diaspora är en rad aktiviteter som utförs (2005:12), beskriver Yasmin Nowruz som ett tillfälle där flera handlingar och traditioner realiseras. Att vårstäda, pryda ett bord med sju saker som börjar på S och att hoppa över eld är alla specifika för Nowruz firander. Vidare beskrivs Nowruz av informanterna som en tillställning där fokus är på familj, gemenskap och mat och något som flera anser vara en viktig del av den iranska kulturen. Maten som serveras kan variera lite beroende på vilken region som man kommer ifrån men flera informanter uttryckte att fisk och *sabzi polo* (ris med örter och saffran), är det som brukar ätas. Kakor, nötter och godis brukar också ätas under Nowruz, och det är viktigt att det finns mycket av allt. När Armin beskriver Nowruz gör han samtidigt en gränsdragning gentemot Sverige och den svenska kulturen. I samband med sin familjs firande av Nowruz görs en gränsdragning och den kollektiva identiteten stärks. Armin firar själv inte svensk jul och har aldrig gjort vilket illustreras i att han jämför det iranska sättet att laga flera rätter, något svenskar gör under högtider som jul och påsk. Däremot kan detta tolkas som en jämförelse med den svenska matkulturen generellt och inte gentemot svenska högtider.

Traditionellt sätt så är det alltid fisk med *sabzi polo* kallar vi det, *sabzi* är ju det som också finns i *ghormeh sabzi*, det är liten mix av typ koriander och mynta och purjolök

och såna här saker, så det traditionellt sätt man blandar det i ris, med mycket saffran såklart ... med fisk det är traditionellt sätt det man brukade äta på nyår sen brukar vi också, eftersom vi också är - ja några stycken i familjen och gäster så brukar vi sällan ha en maträtt, det är kanske lite det som skiljer oss från även den svenska kulturen, att varje gång vi har gäster så är finns det minst 3 - 4 olika maträtter, det är liksom "fult" att bara laga en maträtt, så att det brukar vara lite blandat men det är främst fisk, lax brukar vi ha, och ris. – Armin (26/4 - 2021)

Det är mycket mat som ska förberedas och inhandlas inför firandet och det är viktigt att tillagningen sker under rätt tid på dygnet eftersom de följer solkalendern, vilket innebär att det kan lagas mitt i natten såväl som mitt på dagen, berättade Atoosa. Maten som tillagas kan variera beroende på regionen men i Tabriz, som är Atoosas hemstad, är *dolma*, fyllda vindruvsblad huvudrätten. Atoosa minns tillbaka till hur lukten av *dolma* fyllde huset och rymde henne med en varm känsla. Kopplingen mellan minnet och identitet är något som Sutton undersöker, när hans grekiska informanter kände lukten av basilika transporterades de tillbaka till hemlandet Grekland. Basilikan blir en symbol för deras hem och framkallar en känsla av nostalgi (2001:74). I Atoosas fall är lukten av *dolma* något som påminner om hennes mammas matlagning och sitt hemland, som i sin tur stärker och underhåller hennes iranska identitet. Armin beskriver dock matens roll som inte så central under Nowruz-firandet på grund av dess enkelhet, det är inte lika komplicerad mat som det ibland kan vara på iranska tillställningar. Det faktum att maten är mindre komplicerad behöver dock inte betyda att den inte har en central betydelse.

En stor del av Nowruz är gemenskapen och trots att man kanske har ett större kontaktnät i Iran eller att det kanske är lättare att hälsa på varandra, så menar Mina att det är en aspekt av Nowruz som hon tror svensk-iranier fortfarande försöker hålla sig fast vid, och något som de kommer fortsätta med efter Covid-19. Atoosa berättar att man ofta först äter mat med sin familj för att sedan gå och hälsa på hos släkt och vänner. Firandet av högtider som Nowruz är starkt kopplat till sammankomster, som är ett väldigt kärt minne för henne också. För Atoosa som är uppväxt i Iran blir kanske ett Nowruz firande i Sverige inte riktigt samma sak vad det gäller att hälsa på familj och vänner, även om nya relationer har skapats i Sverige. Att återskapa den gemenskapen och kollektiva identiteten kanske därmed blir ännu viktigare. Man hade kunnat säga att likadant som att gemenskap och Nowruz är sammanvävt, är Nowruz också i förlängningen sammanvävt med den svensk-iranska kollektiva identiteten.

Mat är också viktigt, inte bara mat ... [men också] kakor, massor med kakor och nötter och ... [i] staden Tabriz är [de] kända för sina kakor och nötter, och överallt i Iran är detsamma, och det är också tradition att efter nyåret går människor runt och hälsar på varandra, de går hem till varandra och under denna visit blir man erbjudan den här en [ohörbart] kaka och alla är liksom förberedda för denna händelse...så allt detta är sammanvävt, det är svårt att separera dem. – Atoosa (19/4 - 2021)

Att fira Nowruz och äta den mat som hör till högtiden är stärkande för den kollektiva identiteten bland svensk-iranier och behovet för att fira kanske stärks ännu mer när man inte bor i Iran. I likhet belyser Rabikowska att hennes polska informanter i London dricker mer vodka där än i Polen, med anledningen av känslan av polsk samhörighet och skapandet av en kollektiv identitet som uppstår när de dricker vodka tillsammans (2011:389). Yasmin berättar om att Nowruz firas genom Eldfesten i Kungsträdgården i Stockholm, där människor samlas för en stor folkfest. De är där för att ta del av konserter, lyssna på tal av politiker, äta mat och hoppa över eldar för att symboliskt lämna bakom sig det gamla medan de välkomnar det nya. Återigen blir samhörigheten en väsentligt del av Nowruz firandet och att gemensamt kunna delta i en så viktigt iransk tradition är ett stort manifest för den kollektiva identiteten.

... matdelen av Nowruz är när nyåret sker, oftast äter man hemma, man äter middag eller lunch hemma med sin familj, och sen börjar man hälsa på släktingar ... också vissa familjer gör specifik fisk och ris, och det är också ett kärt minne som är väldigt starkt ... men ja visste du att de flesta tillställning som vi har – jag menar högtider - är också väldigt relaterade till sammankomst, sammankomster och mat går ofta hand i hand ... [med] många människor runt bordet ... – Atoosa (19/4 – 2020)

Ramadan

Ingen av informanterna var troende muslimer men flera firade ändå slutet på ramadan på något sätt. Kian hade svårt att minnas exakt vad hans familj brukade göra för att fira men han tror att de brukade äta en lite festligare middag. Samir fastar inte heller och menar att det inte är vanligt att göra det i Iran, även om man firar slutet av fastandet, detta nämndes av flera informanter. Oavsett om du är religiös eller inte så är Ramadan fortfarande ett firande för alla, det kretsar mycket kring gemenskap och att alla hjälps åt med maten för att sedan också bjuda varandra på den. Mina berättar att hennes mamma brukar göra *sholezard*, en saffrans rispudding för att bjuda vänner och familj på. Likt Nowruz är det lika viktigt i detta

sammanhang att alla är välkomna och bjuds in för att smaka på varandras mat, men betydelsen av gemenskap inom den iranska kulturen belyses kanske ännu mer under Ramadan. Trots att det är en religiös högtid är det ett firande som välkomnar *alla* oavsett religiös bakgrund vilket blir ett uttryck för den kollektiva identiteten i Sverige. Mina som inte är religiös berättar dock att Ramadan är inget hon firar i Sverige, kanske är det inte lika vanligt att fira i Sverige som det är i Iran, då det kanske tappar sitt syfte lite. Ramadan firandet för Mina blir inte viktigt att upprätthålla då hon som icke-muslim inte själv anser att det är essentiellt på det sätt en troende muslim gör. Däremot blir det i förlängningen kanske en försvagning av den iranska kollektiva identiteten, att hon i Sverige väljer bort praktiker som hon utfört i Iran och som är stärkande för samhörigheten bland svensk-iranier. På min fråga om ifall Ramadan och Nowruz var de persiska högtider som hon firade här i Sverige, svarade Mina:

Inte här eftersom jag inte är en religiös person men i Iran är det vanligt, även om du inte är det, du är bjuden ändå, den här maten är överallt så du kan få tag i det eller göra det överallt, men under Nowruz följer vi traditionen, då vi gör speciell mat och allt sånt. – Mina (27/4 – 2021)

11. En ljus framtid

Den historiska betydelsen av iransk mat var något som nämndes av några informanter, där de pekade på de gamla traditionerna bakom den iranska matkulturen. Det uttalas inte men det känns som det finns en stor respekt bland informanterna för den iransk matkulturen och dess historia, med det kommer också en vilja att bevara det.

Ja tror det är mycket att hämta, det är en så lång historia, gammalt på ett sätt, jag tror det är mycket man kan hitta, tror jag ... det som man äter nu, det har man ätit väldigt länge dom här smakerna med saffran och grill och koobideh och spett, det är väldigt traditionella persiska rätter. - Shadi (26/4 - 2021)

I syftet att se hur mat påverkar det kollektiva identitetsskapandet för svensk-iranier är det också viktigt att blicka framåt och fundera över ifall dessa mattraditioner kommer att föras vidare. Hylland-Eriksen pekar på att ett gemensamt projekt för framtiden, där alla medlemmar i en grupp är delaktiga, stärker den kollektiva identiteten oerhört (2004:51). Att föra vidare den iranska matkulturen är en gemensam uppgift som verkar vara viktig för alla

informanter. De uttryckte att de anser att det är betydelsefullt att föra vidare mattraditionen, om än på olika sätt eller av olika anledningar. Flera nämnde att mat och det persiska språket hade liknande funktioner för deras person, båda aspekter var lika väsentliga och upptog lika stor del av deras iranska identiteten. Weller och Turkon visar på liknande resultat bland deras Latino informanter som menar att både mat och språk bar stor vikt vid underhållandet av deras Latino identitet (2015:63). Mina menade att matkulturen och språket är två aspekter av henne som hon inte kan separeras ifrån medan Armin formulerade sig liknande med att säga att det är en del av sig som man inte glömmer. Behovet av att föra vidare sin kultur, oavsett aspekt är något som finns beskrivet av flera forskare. Malek skriver om amerikanska perser som i organiserandet av en persisk parad i New York har som syfte att föra kulturen vidare yngre generationer (2011:394). Vidare visar Weller och Turkon hur prioriteringen av att föra vidare mattraditioner görs för att underhålla och bekräfta informanternas Latino identiteten (2015:70).

För de svensk-iranier som blev intervjuade för denna studie är det uppenbart att deras matkultur är en aspekt av deras liv som de vill inkludera både vänner och familj i och föra vidare till. För Weller och Turkons Latino informanter i New York är det viktigt att ha kunskap om matkulturen för att kunna föra vidare det till andra, då det är en del av deras uppväxt och identitet (2015:65), och detta syns bland informanterna här med. För Yasmin och hennes syster är det givet att framtida familj ska få uppleva den iranska matkulturen som de själva växt upp med, på så sätt säkrar det också en framtida svensk-iransk identitet. En av de informanter som är född i Iran men har bildat familj i Sverige menar att hon insisterar på att fortsätta laga iransk mat och prata persiska till hennes dotter så länge hon bor hemma. Leila menar att eftersom det är en viktig koppling till hennes iranska ursprung i en svensk kontext och dessutom är något hon är väldigt stolt över, är det viktigt att föra det vidare. Både Yasmin och Leila bjuder också ofta med vänner eller deras partner för att ta del av iransk mat, genom att gå på restauranger tillsammans eller till Nowruz firandet. Leila och Armin belyser en stolthet och vilja att föra vidare den iranska matkulturen till sina vänner. Detta är i sin tur ett tecken på att det är en viktig för dem att upprätthålla en delvis iransk kost och den praktiken är stärkande för den iranska kollektiva identiteten.

Vi tar med kompisar med, de tycker det är jättegott, jag, min kille, min syster och våra vänner, och ibland med kollegorna här på jobbet på lunchen, dom haha tycker också det är jättegott. – Leila (26/4 - 2021)

Och som jag har upplevt det, när svenska kompisar varit hemma hos oss och ätit mat, dom hade tyckt om det, det är liksom lagom, det är inte starkt, det är inte sött eller surt eller det är lagom bra, så det är också kanske lite vad persisk mat skiljer sig från regionen, mellanöstern, det är inte så kryddstarkt. – Armin (26/4 - 2021)

Utöver den kanske mer självklara anledningarna till att föra vidare matkultur som Yasmin och Leila visar, har Atoosa ytterligare anledningar. Atoosa uppmärksammar hantverket bakom iransk mat, att det tar mycket tid och skicklighet att laga, hon tror att vissa mattraditioner kommer att försvinna men att det samtidigt är viktigt att bevara eftersom hon anser att det är en typ av konst och hantverk. Problematiken med att matlagningen är arbetskrävande var något som de svensk-födda, och också yngre, informanterna nämnde. Kian pratade om att det är svårt att hitta tiden och att recept är i princip obefintliga, något som nästan alla informanter kunde vittna om. Trots detta är det ändå något som de strävar efter att lära sig, genom att stå bredvid och se på när deras föräldrar lagar mat eller ställer flera frågor samtidigt som de gör anteckningar, som att börja skriva ett recept. Detta driv som flera informanter har, visar på värdet den iranska matkulturen har för den iranska kollektiva identiteten och underhållandet av den som svensk-iranier.

För att kunna och vilja föra matkulturen vidare kan en viss modernisering eller anpassning vara i sin ordning. Några informanter nämnde vegetarism, en av dem var själva vegetarian medan en av dem åt vegetariskt mycket, men båda saknade vegetariska rätter i det iranska köket. För Kian kändes det också svårt att laga iransk mat på grund av att det ibland använder sig av dyrare matprodukter vilket kan bli ett hinder och därmed en försvagad koppling till Iran som svenskfödd och den kollektiva identiteten.

Aaa eller såhär att köpa typ lammkött och så känns dyrt men det finns ju typ vegetariska rätter också men vi har inte ätit så mycket sånt hemma så jag vet inte vad det är haha. – Kian (13/4 - 2021)

Mina tyckte också att mycket av iransk mat var väldigt fett och ohälsosam, detta tyckte hon var viktigt att ändra på när hon själva lagade mat. Hon menar att detta är ett problem inom flera matkulturer också, att maten är överkokt eller innehåller för mycket olja eller för mycket kolhydrater, hon anser att det är viktigt att ha det i åtanke och ändra recepten därefter.

Likaledes menar Rabikowska att anpassning och nya tillägg till den traditionella matkulturen av ens hemland är ett sätt att skraddarsy sin identitet och tillhörighet (2010:385) och detta passar in på svensk-iranier också. Som tidigare nämnt har ingen full tillgång till exakta ingredienser eller de smaker som finns i Iran, detta leder naturligt till en form av förnyelse och anpassning. För de svensk-iranier som knappt kan originalrecepten är inkorporeringen av mer svenska produkter närmre till hands och kanske också viktigare för att kunna föra vidare den iranska matkulturen och upprätthålla en kollektiv identitet som födda i Sverige.

12. Slutsats

Syftet med denna uppsats var att undersöka matens betydelse för skapandet av en kollektiv identitet för svensk-iranier i Sverige, i denna sista del kommer studiens slutsatser presenteras och sammanfattas. Den övergripande problemformuleringen som jag utgick ifrån är *Hur är mat en del av det kollektiva identitetsskapandet för svensk-iranier?*

I första forskningsfrågan kring vad iransk matkultur omfattar enligt informanterna, delade de med sig av en matkultur som kretsar kring tre huvudingredienser; ris, saffran och kött, som serveras på flera olika sätt. Efterrätt i Iran beskrevs av Kian som söt och fet och olika regioner har olika mat specialiteter. Tillagningen av dessa rätter är allt annat än snabbt och kräver både arbete och tålamod. Ris är en viktig komponent i iransk matlagning som Leila, uppvuxen i Sverige, såväl som Atoosa, uppvuxen i Iran, tagit sig tiden att bemästra. Recept är något som sällan finns tillgängligt och försvårar matlagningen ännu mer, men trots detta fortsätter informanterna försöka. En röd tråd inom den iranska matkulturen, oavsett rätt, region eller ingredienser, är att *alla* är välkomna och maten räcker *alltid* till, med god marginal. Detta var en del av den iranska matkulturen som flera informanter kunde vittna om och uppskattade mycket.

I andra forskningsfrågan kring betydelsen av iransk mat för svensk-iranier är svaret tydligt: Det betyder otroligt mycket. Den iranska maten beskrivs som en del av deras person och identitet, då den är en påminnelse om hemlandet, familjemedlemmar eller andra kära minnen, något som de saknar när de är bortresta och önskar till middag vid hemfärd. För de iran-födda är mat en komponent av hemlandet Iran som går att återskapa i Sverige, och därmed stärks betydelsen av den iranska maten. För de svensk-födda som inte fått uppleva Iran som

hemland eller överhuvudtaget, blir maten också en viktig komponent för att bibehålla den iranska delen av sin person och känna samhörighet med sin familj och iranska släkt.

I den tredje forskningsfrågan huruvida den iranska matkulturen sammanför svensk-iranier är åsikterna splittrade, till stor del beroende på deras födelseland. Det fanns ingen tvekan om att iransk mat hade en stor betydelse för alla informanter, men de svensk-födda uttryckte en större känsla av kollektiv identitet med svensk-iranier genom iransk mat. De svensk-födda upplevde det som givande att prata persiska och diskutera maträtter eller iranska traditioner med andra svensk-iranier, där det också uppstod en gränsdragning gentemot resterande svenskar runtomkring. Flera av de svensk-födda menade också att det skapas en annan typ av relation med svensk-iranier, Yasmin liknade det vid ett systerskap. De iran-födda informanterna uttryckte ingen större gemenskap med svensk-iranier och Ashti menade att om hon inte var kompis med alla i Iran för att de var iranier, varför skulle hon vara det här? Atoosa uttalade en vaksamhet gentemot svensk-iranier på grund av politiska skäl speciellt som etnisk minoritet i Iran.

I den sista forskningsfrågan kring huruvida informanterna känner ett behov av att föra iransk matkultur vidare är det något som flera informanter redan påbörjat eller flera har som intentionen att göra. Den iranska matkulturen kretsar mycket kring gästfrihet och en välkomnande inställning till att alla är inbjudna och detta märks bland informanterna. Leila berättade att hon brukar bjuda med vänner, kollegor och partner till iranska restauranger, Yasmin har haft som vana att bjuda med vänner till Eldfesten i Kungsträdgården och när Ashti beskrev maten under Nowruz bjöd hon in mig till att komma och smaka någon gång. För Mina som hade en svensk-född dotter, var det ett måste att servera iransk mat i hemmet så länge hon bodde hemma, det var något Mina insisterade på. Däremot fanns det också en önskan bland informanterna om en viss anpassning eller förändring av den iranska maten de brukar äta. Mina tyckte att den iranska maten stundvis är onyttig med för mycket olja eller kolhydrater, medan Atoosa och Kian saknade iranska vegetariska rätter. Utifrån sitt material om polacker i London, menar Rabikowska att anpassningar av mattraditioner från hemlandet blir ett sätt att skraddarsy sin identitet och tillhörighet (2010:385) och att i fallet jag diskuterar kombinerar informanterna sin svenska och sin iranska tillhörighet. Trots detta fanns det inget tvivel om att den iranska matkulturen kommer leva vidare för dessa informanter.

Slutligen syns en iransk kollektiv identitet och ett Vi genom mat på så sätt att det är något som ofta är sammanvävt med gemenskap inom den iranska kulturen. Brubakers (2005:12) argument kring diaspora som något som utförs och praktiseras kan kopplas till något som också upprätthåller en iransk kollektiv identitet. Gästfriheten, firandet av Nowruz och Ramadan är alla tillfällen där informanterna berättade om att maten var central i samlingen av familj och vänner. Att alltid laga för mycket mat öppnar upp för en gästfrihetskultur och underlättar upprätthållandet av en iransk kollektiv identitet. En skillnad mellan de svensk-födda och iran-föddas inställning till gemenskap bland svensk-iranier kan vara på grund av att de iran-födda känt ett behov av att distansera sig till Iran, i och med flytt eller flykt till Sverige. Det politiska läget kan vara skäl till att inte vilja känna en samhörighet gentemot iranier medan de svensk-födda inte har samma upplevelse från Iran och därmed känns det viktigare. Vissa informanter gjorde också gränsdragningar gentemot andra svenskar genom att konsumera iransk mat eller diskutera iransk mat eller kultur sinsemellan och skapar därmed ett Dom. Till sist är mat ett medel för skapandet av en iransk kollektiv identitet med viss variation, beroende främst på födelseland, men alla var överens om att den iranska matkulturen har stor betydelse för dem och något de anser är viktigt att föra vidare.

13. Bibliografi

- Brubaker, Rogers. 2005. The 'diaspora' diaspora. *Ethnic and Racial Studies* 28(1):1–19.
- Clifford, James. 1994. Diasporas. *Cultural Anthropology* 9(3): 302-338
- Davies, Charlotte Aull. 2008 (1998). *Reflexive Ethnography: A guide to researching selves and others*. New York: Routledge.
- Esaiasson, Peter, Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson, Ann Towns, Lena Wägnerud. 2017 (1957). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Goody, Jack. 1982. *Cooking, cuisine and class*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Graham, Mark & Sharam Khosravi. 1997. Home is Where You Make It: Repatriation and Diaspora Culture among Iranians in Sweden *Journal of Refugee Studies* 10(2):115–133.
- Haboucha, Rebecca. 2020. Reimagined community in London: The transmission of food as heritage in the Afghan diaspora. I: Matta, Raúl och Charles-Édouard de Suremain, Chantal Crenn (red) *Food Identities at Home and on the Move*. London: Bloomsbury Publishing.
- Hylland-Eriksen, Thomas. 1993. *Etnicitet och nationalism*. Nora: Nya Doxa.
- Hylland-Eriksen, Thomas. 2004. *Rötter och Fötter*. Nora: Nya Doxa.
- Jenkins, Richard. 2014. *Social Identity*. New York: Routledge.
- Khosravi, Sharam. 2018. A Fragmented Diaspora: Iranians in Sweden. *Nordic Journal of Migration Studies* 8(2):73–81.
- Levi-Strauss, Claude. 1965. Le Triangle Culinaire. *L'arc* 16 – 19 – 29. Also translated by Peter Brooks (1966) *Partisan Review* 33 – 586 – 595.
- Liisa, Malkki H. 1995. Purity and exile : violence, memory and national cosmology among Hutu refugees in Tanzania. Chicago: University of Chicago Press.

Malek, Amy. 2011. Public Performances of Identity Negotiation in the Iranian Diaspora: The New York Persian Day Parade. *Comparative Studies of South Asia, Africa and the Middle East* 31(2): 388-410.

Mankekar, Purnima. 'India Shopping': Indian Grocery Stores and Transnational Configurations of Belonging. *Ethnos* 67(1):75-97.

Mescoli, Elsa. 2020. Between food practices and belongings: Intersectional stories of Moroccan women in Italy. I: Matta, Raúl och de Suremain, Charles-Édouard och Crenn, Chantal (red) *Food Identities at Home and on the Move*. London: Bloomsbury Publishing.

Mintz, Sidney W. & Christine M. Du Bois. 2002. The Anthropology of Food and Eating. *Annual Review of Anthropology* 31:99 – 119.

Naidu, Maheshvari & Nokwanda Nzuzi. 2013. Food and Maintaining Identity for Migrants: Sierra Leone Migrants in Durban. *Journal of Sociology Social Anthropology* 4(3):193-200.

Nyamnjoh, Henrietta. 2018. Food, memory and transnational gastronomic culture amongst Cameroonian migrants in Cape Town, South Africa. *Anthropology Southern Africa* 41(1):25-40.

Rabikowska, Marta. 2010. The ritualisation of food, home and national identity among Polish migrants in London. *Social Identities: Journal for the Study of Race, Nation and Culture* 6(3):377–398.

Lysaght, P., Jönsson, H., & Burstedt, A. 2013. *The return of traditional food*. (Lunds Studies in Arts and Cultural Sciences; Vol. 1). Lund University.

Sutton, David E. 2001. *Remembrance of Repasts*. Oxford; New York: Berg.

Weller, Daniel L. & David Turkon. Contextualizing the Immigrant Experience: The Role of Food and Foodways in Identity Maintenance and Formation for First- and Second- generation Latinos in Ithaca, New York. *Ecology of Food and Nutrition* 54(1):57-73.

URL

National Encyklopedin URL 1: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kåldolmar>
(2021 – 4 – 22)

Statistiska Central Byrån URL (2): <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/invandring-till-sverige/> (2021 - 05 - 11)

Migrationsverket URL (3): <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Migration-till-Sverige/Historik.html> (2021 - 05 - 11)

Statistiska Central Byrån URL (4): <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/utrikes-fodda/> (2021 - 05 - 11)

National Encyklopedin URL (5): <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/iran>
(2021 – 05 - 11)

14. Appendix

Bilaga 1 - Intervjuguide

Född utomlands

Bakgrund

1. Namn?
2. Ålder?
3. Födelseland?
4. Sysselsättning?
5. Boendesituation?
6. Det finns flera folkgrupper i Iran, ex. kurder, turkar etc. vilken identifierar du dig med?
7. Hur länge har du bott i Sverige? – Vad är anledning till att du kom hit?
8. Hur kändes det att komma hit?
9. Har du varit tillbaka till Iran sedan du kom till Sverige?
10. Känner du dig hemma i Sverige? Hur känns det i Iran? - Hur kommer det sig tror du?
11. Har du mycket iransk släkt i Sverige?
12. Umgås du ofta med andra iranier eller människor med en annan bakgrund? – Hur har du kommit i kontakt med dem?
13. Upplever du en samhörighet med andra med iransk bakgrund? Hur upplever du det?
14. Besöker du eller är du del av någon iransk föreningen eller liknande? – Hur hittade du den och hur ofta besöker du den?
15. Känns det viktigt för dig att hålla kontakt med din iranska bakgrund?
16. Jag tänkte använda mig av ”svensk-iranier” – känner du igen dig i det skulle du säga? Eller vad skulle du föredra?

Mat

17. Lagades det mycket mat hemma när du växte upp? Har du något matminne som sticker ut lite extra?
18. Firar du iranska högtider, i så fall vad för mat äts då? Vad tycker du om den maten?

19. Lagar du mycket mat hemma? (utöver det som du gör på jobbet?) / Vad lagar du för mat hemma?
20. Om du ska bjuda någon på mat, lagar du iransk mat då? Varför/varför inte?
21. Vad är din favoriträtt?
22. Finns det någon maträtt eller matprodukt som du saknar från Iran?
23. Hur upplever du den persiska matkulturen här i Sverige i jmf med Iran?
24. Vad tycker du om svensk mat?
25. Vad betyder iransk mat för dig?
26. Känns det viktigt för dig att föra vidare iranska mattraditioner till exempel till barn?

Född i Sverige

Bakgrund

1. Namn?
2. Ålder?
3. Födelseland?
4. Sysselsättning?
5. Boendesituation?
6. Från vem kommer din iranska bakgrund? När kom de till Sverige?
7. Har du rest mycket i Iran?
8. Känner du dig hemma i Iran? Hur kommer det sig tror du? Känner du dig hemma i Sverige?
9. Har du mycket iransk släkt i Sverige?
10. Umgås du ofta med personer som har iransk bakgrund eller annan bakgrund som inte är svensk? Hur har du träffat dem?
11. Upplever du en samhörighet med andra med iransk bakgrund? Hur upplever du det?
12. Besöker du eller är du del av någon iransk föreningen eller trossamfund eller liknande? Hur hittade du den och hur ofta besöker du den? / Vet du om dina föräldrar är det?
13. Känns det viktigt för dig att hålla kontakt med din iranska bakgrund?
14. Jag tänkte använda mig av ”svensk-iranier” – känner du igen dig i det skulle du säga? Eller vad skulle du föredra?

Mat

15. Lagades det mycket iransk mat hemma när du växte upp? Har du något matminne som sticker ut lite extra?
16. Vad är din favoriträtt inom iransk mat?
17. Firar du iranska högtider, i så fall vad för mat äts då? Vad tycker du om den maten?
18. Har du själv ett intresse för matlagning? / Vad lagar du för mat hemma generellt?
19. Om du ska bjuda någon på mat, brukar du laga iransk mat då? Varför/varför inte?
20. (Om de varit i Iran) Finns det någon maträtt eller matprodukt som du tycker är bättre i Iran? Och vice versa – något du saknar från Sverige när du är utomlands?
21. Vad tycker du om svensk mat?
22. Vad betyder iransk mat för dig?
23. Känns det viktigt för dig att föra vidare iranska mattraditioner till exempel till barn?

Engelsk intervjuguide

Interview questions

Born abroad

Background

1. Name
2. Age
3. Country of birth
4. Occupation
5. Living situation
6. I've understood there to be different folk groups living in Iran, Persian, Kurdish, etc. which do you belong to? Elaborate on that
7. How long have you lived in Sweden for? – What was the reason for you moving here?
8. How did it feel moving here? Was it different to how you imagined it? How is it different from Iran?
9. Have you been back to Iran since you moved here? How did that feel?
10. Do you feel at home in Sweden? Why do you think that is? How about in Iran, do you feel at home there?
11. Do you have any Iranian family living in Sweden as well?

12. In Sweden do you know and socialize with people with an Iranian background or any background other than Swedish? How did you meet them?
13. Do you feel a connection to people with an Iranian background? Elaborate
14. Are you part of any Iranian organisation or religious community here in Sweden? How did you come in contact with them? / Do you know anyone who is?
15. Do you feel that it's important for you to stay connected to your Iranian culture now that you live in another country?
16. I am going to use the term "Swedish-iranians", is that a term that you feel like you can relate to? If not, what would you prefer?

Food

1. Was food something important in your household growing up? Do you have any food memory that stands out from your childhood?
2. Do you celebrate any Iranian holidays or festivities? If so, which ones and what kind of food is prepared for the occasion? What role does the food play in that context, is it important? Do you like the food that is being served?
3. Do you cook a lot at home for yourself or others? What type of food do you like to cook?
4. If you're having people over, do you usually cook Iranian food? What do your guests think of it?
5. What is your favorite Iranian dish?
6. Are there any food products or dishes that you miss from Iran, that are hard to find or aren't as good here in Sweden? And vice versa is there anything Swedish that you miss when you're abroad?
7. How is the Iranian food culture in Sweden in comparison to Iran? Iranian restaurants or the food served at other Iranians or holidays?
8. What is your opinion of Swedish food?
9. What does Iranian food mean to you?
10. Is it something that you find important to pass on to maybe future children or younger family members in general?

Born in Sweden

1. Name

2. Age
3. Country of birth
4. Occupation
5. Living situation
6. From whom does your Iranian background come from? / Are both your parents Iranian?
7. Do you travel to Iran a lot?
8. Do you feel at home in Iran? Why do you think that is? How about in Sweden, do you feel at home in Sweden?
9. Where does the majority of your Iranian family live, in Sweden or Iran?
10. In Sweden do you socialize with other Iranians as well or people with another background other than Swedish? How have you met them?
11. Do you feel a connection to people with an Iranian background, that you met when you're out? How does that feel?
12. Are you part of any Iranian organisation or religious community here in Sweden? How did you come in contact with that? / Are you're parents part of any Iranian organisation or religious community here in Sweden?
13. Is it important for you to stay connected to your Iranian background now that you live in another country?

Food

1. Was food something important in your household growing up? Do you have any food memory that stands out from your childhood?
2. Do you celebrate any Iranian holidays or festivities? If so, which ones and what kind of food is prepared for the occasion? What role does the food play in that context, is it important? Do you like the food that is being served?
3. Do you cook a lot at home for yourself or others? What type of food do you like to cook?
4. If you're having people over, do you usually cook Iranian food? What do your guests think of it?
5. What is your favorite Iranian dish?

6. Are there any food products or dishes that you miss from Iran, that are hard to find or aren't as good here in Sweden? And vice versa is there anything Swedish that you miss when you're abroad?
7. How is the Iranian food culture in Sweden in comparison to Iran? Iranian restaurants or the food served at other Iranians or holidays?
8. What is your opinion of Swedish food?
9. What does Iranian food mean to you?
10. Is it something that you find important to pass on to maybe future children or younger family members in general?